

เทศน์เช้า วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนัสสนุโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะนะ ให้ธรรมเป็นทานๆ ให้ธรรมเป็นทานคือเราฝึกฝนให้คนฉลาด

พ่อแม่เวลาส่งเสียลูกหลานให้เรียนหนังสือ ให้ธรรมเป็นทาน การให้ธรรมเป็นทานนี่นะ ให้ข้อมูลข่าวสาร ให้ความถูกต้องตรงกับหัวใจของเรา ให้ธรรมเป็นทาน พอให้ธรรมเป็นทาน ขึ้นมา ทุกคนหัวใจที่ฉลาดแล้วใครจะมาหลอกมาลวงได้

สิ่งที่เขามาหลอกมาลวงเพราะอะไร เพราะว่าจิตใจอ่อนแอ ความโลภ อยากได้ของเขา ใ้ที่โดนหลอกๆ ส่วนใหญ่แล้วเพราะความอยากได้ แล้วทำไมต้องไปอยากได้ละ ความอยากได้ เพราะความอยากได้ออยากดีอันนั้นมันจะให้เราเข้าไปเป็นเหยื่อของสังคม

เรามีสติปัญญาของเราสิ เรามีสติปัญญา ใกล้เคียงปีใหม่ เวลาปีใหม่ วันหยุดยาวเขาจะไปพักผ่อนกัน เขาจะหาที่สงบสงัด เขาจะไปเพื่อความพักผ่อนดีงาม แต่เวลาไปแล้วมันก็เกิดอุบัติเหตุ มันเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมา

เขาปรารถนาความดีทั้งนั้นนะ ทำไมเขาไปประสบอุบัติเหตุล่ะ

แต่เวลาของเรา ถ้าเรามีสติปัญญา เราก็พักผ่อนของเรา ถ้าเราจะไปเที่ยวตากอากาศก็เรื่องหนึ่ง เวลาเราจะไปวัดไปวาขึ้นมา ไปวัดไปวาขึ้นมาเราต้องการสงบสงัด

เวลาเราไปที่ที่อากาศดีงาม ไปที่ที่ทิวทัศน์ดี เราก็ชื่นใจ

หัวใจของเราก็เหมือนกัน หัวใจของเรามันอยู่แต่ความขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลง ความขี้โลก ขี้โกรธ ขี้หลงมันหมักหมมหัวใจเราอยู่ เวลามาวัดมาวาขึ้นมาแล้วเราทำให้มันปลอดโปร่ง

เวลาปลอดโปร่งขึ้นมา เห็นไหม เวลาทำบุญกุศลขึ้นมา สิ่งที่ทำหมด ทำแล้ว เราถวายทานแล้ว สิ่งนี้มันเป็นวัตถุที่เราได้เสียสละไป เวลาเสียสละไป เสียสละไปเพื่ออะไร

เสียสละไปเพราะเราเป็นคนอ่อนแอ เราเป็นคนอ่อนแอเพราะว่าเราเสียสละความทุกข์ไม่ได้ เวลาความทุกข์ความยากความเครียดในหัวใจเราสละไม่เป็นสละ เวลาสละไม่เป็น ธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านเป็นอุบายให้เราเสียสละทานๆ

เราก็เห็นได้ใช่ไหม ของทุกอย่างที่หลุดจากมือเราไป ให้ผู้ที่อ่อนด้อย ให้ผู้ที่ทุกข์ที่ยากเขาได้ดำรงชีพของเขา เราเห็น ได้ความสุขความสงบของเขา เราก็พอใจใช่ไหม นี่เหมือนกัน เราเสียสละอย่างนี้มันเป็นวัตถุ บางคนยังเสียสละไม่ได้เลย เพราะว่าของกุฏ ของกุฏิขึ้นมาแล้วก็เก็บไว้ให้มันเนาให้มันเสีย ไม่เป็นของใครสักคนหนึ่ง

แต่ถ้าเป็นของเรา เราใช้ประโยชน์ของเราพอสมควรแล้ว สิ่งที่เหลือจากที่เราจะสงวนรักษา เราให้คนอื่นขึ้นไป มันเป็นประโยชน์ทั้งเราทั้งเขา สิ่งที่เป็นวัตถุนั้นเราเสียสละออกไป คนที่ได้รับสิ่งนั้นมาแล้วเขามีความสุข เขาได้บรรเทาทุกข์ในหัวใจของเขา ใ้อเราเห็นเขามีความสุขขึ้นมาเราก็ชื่นใจ เวลาเป็นบุญกุศลขึ้นมา มันเป็นบุญกุศลไปทั้งนั้นเลยถ้าจิตใจมันเป็นธรรมนะ

แต่ถ้าจิตใจมันมีกิเลสตัณหาความทะยานอยาก บอกรของกุฏ จะสะสมไว้ๆ สะสมไว้ทำไม สะสมให้กิเลสมันกินใช่ไหม สะสมให้ความโลภความหลงมันพอใจใช่ไหม เวลามันพอใจมันก็ครอบงำหัวใจเรา ถ้าเราเสียสละไป มันหวงมันเหน ถ้ามันหวงมันเหนมันก็ไม่ยอม กิเลสมันไม่ยอมไง นี่การเสียสละทานๆ การฝึกหัด ฝึกหัดมาจากข้างนอก

เวลาฝึกหัดข้างใน มาวัดมาวาขึ้นมา เราหาความสงบสงัดเข้ามา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

ที่เขาไปเที่ยวไปแสวงหากัน เขาว่าจะเป็นความสุขของเขาๆ มันก็เป็นเรื่องโลกๆ ไร มันเป็นเรื่องประเพณีวัฒนธรรมนะ ใครที่มีวัฒนธรรมประเพณี คนได้เห็น เห็นใหม่ เดี่ยวนี้การศึกษา เด็กๆ เราต้องพาไปทัศนศึกษาให้หูตาเขากว้างไกล ให้เขาทันโลกทันทันโลกมันทันโลกจากข้างนอกใช่ไหม เวลาไปไหนมา ที่นั่นเจริญๆ แต่หัวใจเรามันแพบ หัวใจเรามันทุกข์มันยากไป

เรามาวัดมาวาขึ้นมา เราพยายามหายใจเข้านี้กพุทธ หายใจออกนี้กโธ หาหลักเกาะไว้ เพราะหัวใจมันเร่ร้อน หัวใจมันไม่มีหลักเกาะใช่ไหม เราต้องมีคำบริกรรมของเราเพื่อเกาะไว้ สิ่งทีเกาะไว้ คนจะดีได้มันต้องมีหลักมีเกณฑ์

ไม่ใช่คนเร็วร้อนขึ้นมา แล้วก็บอกว่าปล่อยวางๆ...ปล่อยวางก็ซึ้งลอยน้ำใจ พอซึ้งลอยน้ำขึ้นมา ก็ไม่มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันทั้งสิ้น

แต่เวลาฝึกหัดของเรา เรามีสติปัญญาของเรา หายใจเข้านี้ก็พุท หายใจออกนี้ก็โธ เกาะหลักอันนี้ไว้ เกาะหลักอันนี้ไว้ ถ้ามันเกาะหลักอันนี้ไว้ เวลามันสงบระงับเข้ามา มันมีหลักยืน มันเกาะหลักนั้นแล้วมันสงบ มันมีหลักมีเกณฑ์ ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มันฉลาดขึ้นใจ

เพราะว่ามันไม่มีใครช่วยเหลือใครได้ทั้งสิ้น ด้วยน้ำใจเมตตาของโลกมันก็ช่วยเหลือกัน ได้แค่วัตถุเท่านั้นนะ งานทางโลก งานทางโลกถ้าเรายังทำไม่เสร็จก็ให้คนอื่นทำให้ได้

แต่การภาวนาของเรา เราหายใจเข้านี้ก็พุท หายใจออกนี้ก็โธ จิตมันกำลังจะสงบขึ้นมา เราลุกขึ้นมาเสียก็จบแล้ว แล้วจะให้ใครมาภาวนาต่อล่ะ ถ้าคนมาภาวนาต่อมันก็เป็นสมบัติของเขา มันไม่ใช่สมบัติของเราไง เพราะมันเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิวิโก

เวลามันทุกข์มันยาก มันทุกข์มันยากในหัวใจของเราใช่ไหม เราก็ต้องเป็นคนหรือคนถอน ความทุกข์ความยากในใจของเรา นี่คนอื่นทำให้เราไม่ได้ไง แต่อย่างอื่นเราไหว้วานกันได้ ถ้าไหว้วานกันได้ เราแสวงหาสิ่งนี้

ถ้าแสวงหาสิ่งนี้ จิตคนที่มีมันละเอียดขึ้นๆ แล้วเรื่องของทานมันเป็นเรื่องธรรมดาเลย เวลาเขาทำบุญกุศลของเขาเนะ เขาปิดทองหลังพระๆ เขาไม่มายึดติดเรื่องอย่างนี้หรอก เพราะอะไร เพราะหัวใจเรายิ่งใหญ่กว่านี้ ถ้าหัวใจเราไม่ยิ่งใหญ่กว่านี้ สิ่งนั้นเราสละไปไม่ได้ไง

เวลาหลวงตาทำโครงการช่วยชาติฯ เวลาท่านพูดท่านบอกว่า ท่านทำให้ลูกศิษย์ลูกหาของท่านบอบซ้ำ

คำว่า “บอบซ้ำ” เราต้องแสวงหามาเพื่อท่าน เราแสวงหามาเพื่อประเทศ เราแสวงหามาเพื่อบุญกุศลใจ แล้วท่านพูดอยู่นี้ ท่านพูดเพื่อคนที่มันไม่ทำ คนที่มันไม่ทำต่างหากที่ท่านเทศนาว่าการพยายามบอกพยายามกล่าวให้คนที่มันตระหนี่ถี่เหนียว ใ้คนที่มันมีของมันแล้วไม่ช่วยเหลือสังคม ท่านพูดถึงคนคนนั้น

แต่ถ้าเวลาคนที่พวกลูกศิษย์ลูกหาจิตใจมันกว้างขวางอยู่แล้ว เราแสวงหามา เราบูชา เราทำบูชาแทนคุณท่าน ท่านบอกว่า เราทำให้ลูกศิษย์เราบอบซ้ำๆ

บอบข้าเพราะใจมันเป็นธรรมใจ แต่ถ้าใจมันตระหนี่ถี่เหนียว ท่านบอกเลย เงินบาท เงินแบงก์บาทมันกำไว้จนมันเปื่อย มันไม่ให้สักทีให้ ให้ไม่ได้

นี่เวลาท่านพูด ท่านพูดถึงคนที่มันไม่ให้ ท่านพูดถึงคนไม่ให้เพราะอะไร เพราะปรารถนา รื้อสัตว์ชนสัตว์ใจ รื้อสัตว์ชนสัตว์ก็รื้อหัวใจของสัตว์โลกใจ ให้มันเปิดขึ้นมา ใ้ที่กำไว้จนแบงก์มันเปื่อยนั้นนะ แบบมือมันออก แล้วถ้ามันสละไป เขาก็ได้ เราก็ได้

เขาก็ได้นะ ประเทศชาติที่มันล่มจมอยู่แล้ว ประเทศชาติที่มันคลอนแคลนอยู่แล้ว ตอนนั้ระบบเศรษฐกิจ เขาชมเมืองไทยมาก เงินคงคลังมีอยู่มาก เงินเขาจะแปรปรวน เงินเขาจะอย่างไร เมืองไทยเงินคงคลังมีอยู่มาก เพราะอะไร เพราะฝรั่งเขาดูกันตัวเลข เขารู้หมด แต่คนไทยไม่รู้ณะ คนไทยไม่รู้เรื่องอะไร แต่ฝรั่งมันรู้

เมืองไทยได้รับการชื่นชมจากระบบเศรษฐกิจนะว่าเงินการคลังของเราแข็งแรง มันแข็งแรงเพราะอะไรละ มันแข็งแรงเพราะน้ำจิตน้ำใจของพวกเรานี้ไง น้ำจิตน้ำใจของเราที่เราเชื่อมั่นผู้นำที่ดี ผู้นำที่ดีท่านทำประโยชน์สาธารณะไง ถ้าเป็นประโยชน์สาธารณะ นีระบบเศรษฐกิจไง แล้วกลับไปบ้านก็ไปอมทุกข์

เวลาไปอมทุกข์ขึ้นมา ทำบุญก็ทำแล้ว เราได้ทำบุญกับครูบาอาจารย์แล้ว ระดับของท่านระดับของท่านนะ ระดับของท่าน เราต้องอาศัยวัตถุนั้นเป็นเครื่องดำเนิน เราต้องมีครูบาอาจารย์ของเราเป็นผู้นำ แล้วเวลาของเราละ หัวใจเอาใครไปนำละ

เวลาเราเป็นชาวพุทธ ชาวพุทธต้องถือพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึก ถ้าแก้วสารพัดนึกของเรา เราพยายามระลึกขึ้นมาให้มันเป็นรูปธรรมเป็นจริงเป็นจังของเราขึ้นมา พอเป็นจริงเป็นจัง สัมมาสมาธิ ว่างๆ ว่างๆ มีหลักเกณฑ์ สติสมบุรณ์ สติสมบุรณ์แล้วมีความสุขสมบุรณ์

ไ้เนื้อดูสิ เวลาว่างๆ ว่างๆ ว่างๆ อะไรกัน

การภาวนา การภาวนามันต้องมีสติสัมปชัญญะ พอมีสติสัมปชัญญะแล้วมันมีปัญญา มันไม่วุ่นวายหรอก ใครเขาจะแข่งหน้าแข่งหลัง ไปเลย ไปเลย เราให้เขาไปก่อนแล้วเราได้บุญด้วย เราสละให้ท่านเขาไป ให้ท่านเขา นีบุญกุศลไป

เวลาบุญกุศลแล้วก็ต้องให้ตั้งค์ๆ...ไม่ใช่

ให้หัวใจ ให้หัวใจคือน้ำใจ เห็นเด็กน้อยเขามาก่อน เรามีเมตตาช่วยเหลือเจือจานเขา น้ำใจนะ บุญนะ บุญมันคืออะไร บุญมันคือกระดาศไช้ใหม่ มันคือเบงก์หรือ...ไม่ใช่ บุญคือน้ำใจ อันนั้นเขาให้ฝึกหัด ฝึกหัดเท่านั้น

เวลาบุญของเรา เวลาเราเกิดมาเรามีพระอรหันต์ของเรา พ่อแม่ให้ชีวิตนี้มา ชีวิตนี้มีค่ามากนะ ชีวิตนี้มีค่ามาก คนตายแล้วนะ ซากศพไม่มีใครต้องการเลย แต่ถ้ายังมีชีวิตอยู่ สิ่งนี้มีค่าแล้วมีค่า มันมีการตัดแปลงเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ หัวใจนี้มันเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ เวลามันเปลี่ยนแปลงแก้ไขมันต้องอบรมบ่มเพาะ

เวลาเรามีลูกมีหลาน เราเลี้ยงดูมาเนื่อบรมบ่มเพาะขึ้นมา ได้กอดลูกหรือยัง ได้กอดมันหรือยัง เงินให้มันเยอะๆ เงินเอาไปทำอะไร เอาไปซื้อยาเสพติดไช้ใหม่

ให้กอดมัน กอดมันไว้ละ รักกัน ผูกพันกัน เวลามันจะทำอะไร “ไม่ได้ เดียวแม่ว่า ไม่ได้ เดียวพ่อว่า” มันยังระลึกถึงนะ ถ้ากอดมันไว้ กอดมันไว้

ถ้าไม่กอดมันเลย ให้แต่เงิน ให้แต่เงินนะ เงินไป “ไป เราไปซื้อยาเสพติดกัน” เพื่อนมันพาไปเลย เห็นไหม

นี่ไง เราก็อบรมบ่มเพาะ อบรมบ่มเพาะของเรา ลูกหลานของเราอบรมบ่มเพาะให้เป็นคนดี แล้วลูกจะเป็นอะไรก็ได้ขอให้ลูกมีความสุข ขอให้เป็นคนดีก็พอ อย่าไปเบียดเบียนคนอื่น นี่คิดสิ เวลาลูกเราเป็นผู้สืบสกุลนะ แล้วหัวใจละ

เราเกิดมาจากไหน เกิดมาจากพ่อจากแม่ จากพ่อจากแม่มันสายบุญสายกรรม แต่เวลาเราเกิดมาเกิดจากกรรมของเรา กรรมของเรา กรรมกับพ่อกับแม่มันต้องมีกรรมร่วมกันมาจนถึงมาเกิดร่วมกัน เพราะมีสายบุญสายกรรม แล้วตายแล้วจะไปไหน

ตายไปแล้ว เวลาเกิดมาก็เกิดจากพ่อจากแม่ แต่เวลาเกิดจริงๆ เกิดจากกรรม เกิดจากเราทั้งสิ้น เวลาตายไปแล้วเราก็ไปคนเดียวทั้งนั้นนะ

เวลาตายไปนะ มันเหมือนกับโบราณนะ เวลาเจ้านายตาย เขาต้องเอาคนใช้ฝังไปด้วย จะเอาคนใช้ไปด้วยหรือ แล้วมันก็ไม่ได้ไปด้วยหรอก เพราะคนตายมันไปก่อนแล้ว ตายไปเจ็ดวันแปดวันจะฝัง ฝังจะเอาคนเป็นไปฝังด้วย จะเอาคนเป็นตามคนตายไปเพื่อไปรับใช้ชาติหน้า นี่จึงนี้เป็นวิธีคิดไง วิธีคิด คนมันคิดถึงความมั่นคงของเขา แล้วมันจริงหรือเปล่านั้น

เป็นไปไม่ได้ เป็นไปไม่ได้หรอก เพราะมันตายต่างคนต่างวาระกัน มันจะไปทันกันที่ไหน เจ็ดแปดวันมันไปถึงโลกไหนแล้ว ใต้นี้ยังตามหลังไปจะไปอยู่ที่ไหน นี่ฆ่าคนตายโดยทิวภูมิมานะ ของตน

แต่เวลาของเราของเราๆ ไง เพราะความไม่รู้ถึงได้มาเกิด อวิชชาอุปจฺจยา สงฺขารา แต่ปัจจุบันนี้เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เวลาพระพุทธศาสนาสอน สอนถึงการกระทำนะ กรรมคือการกระทำ กรรมดี กรรมชั่ว

เพราะเราได้ทำกรรมดีกรรมชั่วมา แต่เราก็ยังทำคุณงามความดีมาพอสมควรเราถึงได้เกิดเป็นมนุษย์ การเกิดเป็นมนุษย์ สิ่งที่มีคุณค่าคือชีวิตของเรา ทรัพย์สินสมบัติไม่มีคุณค่าเท่ากับชีวิตของมนุษย์ ทรัพย์ากรมนุษย์สำคัญที่สุดเลย บริษัทห้างร้านอะไรก็แล้วแต่ ถ้าได้ทรัพย์ากรที่ดี สิ่งที่ดี ดีงามมาก

นี่ก็เหมือนกัน ในบ้านในเรือนของเรามีลูกหลานที่ดั่งงาม ทรัพย์ากรมนุษย์สำคัญที่สุดแล้วตัวเราละ พูดถึงคนอื่นมาหมดเลย แล้วเราละ ความสุขความทุกข์ในใจของเราละ

จะมีมากน้อยแค่ไหนก็แล้วแต่ เราไม่พลัดพรากจากเขา เขาก็ต้องพลัดพรากจากเรา เราได้เงินได้ทองมา เราใช้จ่ายใช้สอย มันพลัดพรากจากเราไป ถึงเวลาแล้วเราก็ต้องตายจากมันไป มันต้องเป็นการพลัดพรากทั้งสิ้น แล้วพลัดพรากไปแล้วเป็นมรดกให้กับลูกกับหลาน แล้วเราละ แล้วเราละ สมบัติของเราไง

เวลาบ้านของเราเวลาไฟไหม้ ใครชนทรัพย์สมบัติออกจากเรือนของเราได้เท่าไรก็สมบัติของเรา

นี่ก็เหมือนกัน เราได้เสียสละ เราได้ทำเท่าไร เป็นของเราๆ นี้คำว่า “ของเรา” ไง ของเรา อยู่ที่ไหนละ ทรัพย์สมบัติ เวลาทรัพย์สมบัตินี้ละ สิ่งที่เป็นทรัพย์สมบัติมันไปกับตัวเรา

ใ้ฉันไม่อย่างนั้น เคาะโลงป้อกๆ เคาะโลงเสีจแล้วมันก็เอกกลับ มันไม่ได้กินนะ

แต่ของเรา เรากินอยู่เนี่ย เราทำอยู่เนี่ย มันฝังใจอยู่เนี่ย เวลามันไป มันไปจากใจเนี่ย วิญญาณา
หาร กวพิงการาหาร อาหารเป็นคำข้าว วิญญาณาหาร ผัสสาหาร มโนสัจเจตนาหาร อาหาร
ของจิตวิญญาณาที่เวียนว่าตายเกิดในวัฏฏะ นี้เป็นพรหม ผัสสาหาร เป็นเทวดา วิญญาณาหาร
เป็นมนุษย์ กวพิงการาหาร สิ่งมีชีวิตมันต้องมีอาหาร สิ่งมีชีวิตมันต้องมีอาหารเพื่อดำรงชีพของ
มัน

ชีวิตคืออะไร ชีวิตคือไออุ่น คือพลังงาน พลังงานที่มันอยู่ในกาลเวลา มันถึงเป็นสิ่งมีชีวิต
ขึ้นมา แล้วสิ่งมีชีวิตเวียนว่าตายเกิดในวัฏฏะ นี้ไง แล้วเราจะไปไหน เราทำอะไรของเราละ

เวลาของคนอื่นพูดได้หมดเลย ห่วงเขาไปหมดเลย อู๋! เป็นคนดี ช่วยเหลือเจือจานคน
ทุกข์หมดเลย แล้วตัวเองละ ตัวเอง

ความดีนั้นเป็นเจตนาที่ดี ความดีนั้นเป็นอำนาจวาสนาบารมี ทำสิ่งที่เป็นคุณงามความ
ดีแล้วเราจะฝึกหัดประพฤติปฏิบัติ เราจะภาวนาของเรา

เวลาภาวนาของเรา หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ เราค้นหาหัวใจของเราไป หัวใจที่
มันทุกข์ๆ ยากๆ เวลามันทุกข์ๆ ยากๆ นะ คนเรามีความโกรธ มีคึดมา ให้มันนั่งภาวนามันนั่ง
ไม่ได้หรอก มันวิตกกังวลไปหมด

แต่ของเรา ถ้าเรามีทุกอย่างพร้อม เราได้เคลียร์ทุกอย่างพร้อมแล้ว เราจะประพฤติ
ปฏิบัติมันยังมีโอกาสบ้าง

นี่ก็เหมือนกัน เราได้ทำบุญกุศล ได้ทำทุกสิ่งอย่างหมดแล้ว เราเป็นคนดีแล้ว เวลานั้น
ภาวนากันมันมีโอกาสบ้าง มีโอกาสบ้างนะ ไม่ใช่ว่ามันจะดีไปหมดหรอก

เพราะกรรมคือการกระทำ กรรมมันเป็นเรื่องภายนอกภายใน ภายนอกก็เนี่ย ทุลี คนมี
อำนาจวาสนาทำอะไรมีแต่คนค้าชู ใ้เราเป็นคนดีคนหนึ่ง ทำอะไรไม่มีใครเหลียวแลเลย ทำ
อะไรชี้ทุกข์ชี้ยาก ทำอะไรไม่มีใครช่วยเหลือเลย

อ้าว! ก็เราทำของเราอย่างนี้ไง เนี่ยภายนอกนะ แล้วเวลาภายในละ เวลานั้นบ๊ีบ อู๋!

อยู่คนเดียวให้ระวังความคิด ความคิดของคนนี้ เพราะอะไร เพราะถ้าทำสิ่งใดมันเป็น วัตถุ มันทำสิ่งใดต้องตอบสนอง เวลาความคิดมันจินตนาการ โอ๊ย! มันคิดได้หมด มันคิดได้ทุก เรื่องเลย แล้วคิดไปแล้วคิดอะไร คิดแต่ความทุกข์ความยากมา แล้วเราจะยับยั้งมันอย่างไร

เรามีสติสัมปชัญญะระลึกรู้ชัดๆ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ ถ้ามันปล่อยวาง ปล่อยวางความคิดได้ ให้มันเป็นตัวของมันเอง ถ้าเป็นตัวของมันเองมันจะเป็นอิสระใช่ไหม พอ เป็นอิสระ มันจะมีกำลังใช่ไหม มันมีกำลังขึ้นมา มันมีกำลังเหนือความคิดใจ แล้วความคิด ขึ้นมา เวลาความคิดผ่านมา ไม่เอาๆ

แต่เดิมไม่รู้จัก ความคิดมันเป็นเรา เราเป็นความคิด ความคิดมันยิ่งใหญ่

แต่ความคิดมันเกิดดับ แต่ใจไม่เคยดับ สิ่งที่เป็นจริงๆ ขึ้นมา เราฝึกหัดอย่างนี้ นี้องค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ นี่พูดถึงว่า สอนให้เรามาวัดมาวา มาเพื่อเหตุนี้

จะวันปีใหม่แล้ว เขาไปเที่ยวทัศนากจร ทัศนศึกษากันเต็มไปหมดเลย เราจะมาประพฤติ ปฏิบัติ เราจะมาค้นคว้าหาหัวใจของเรา

ถ้าเราค้นคว้าหาหัวใจของเรานะ เขาไปอินเดียกัน ไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ เราจะเฝ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสดๆ ร้อนๆ กลางหัวใจเรา พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน หัวใจที่ มันทุกข์มันยากมันจะเบิกบานของมัน จิตเดิมแท้ที่ส่องใส มันใส มันสว่าง มันสะอาด มันสงบ ของมัน มีคุณค่ามาก มีคุณค่ามาก

เวลาพระชี้ไม้ปากเปือกปากฉะหลอกแต่คนอื่นให้ทำ แต่ตัวมันไม่ทำ ตัวมันก็ไม่เคยเห็น ส่องใส ส่องใสอย่างไร หลอกแต่ให้คนอื่นทำ สอนเขาทั่วไปหมด แต่ตัวเองไม่รู้จักรู้ แล้วทำไม่ได้

ถ้ามันทำได้ ทำได้ขึ้นมา นี่สมบัติของเราไง สมบัติของเรา คุณงามความดีของเรา สมบัติ ของเราคืออะไร

จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันมาเกิดเป็นเราแล้ว มันเกิดเป็นสิ่งต่างๆ แต่อารมณ์ ความคิดที่เกิดดับๆ จากใจ เห็นใหม่

เวลาหลวงตาท่านพิจารณาของท่าน ท่านบอกว่า เวลาท่านเดินจงกรมท่านอยู่ในวิหาร
ธรรม ท่านบอกว่า พิจารณาถึงก้านสาขาของธรรม

ดูต้นไม้สิ มันมีกิ่งมีก้าน มันมีใบของมัน แต่สิ่งที่มีคุณค่าคือรากแก้ว รากแก้วที่
สารอาหารที่มันดูดขึ้นมาเลี้ยงลำต้นนั่นนะ รากแก้วของต้นไม้

รากของใจ ใจมันมีรากมีฐานของมันนะ ใจที่มันเกิดมันดับแค่ใบไม้ ใบไม้ไหว หมากก็เห่า
แล้ว หมามันเห่าใบไม้ไหว มันทุกข์มันยากไปหมดเลย นี่ผลของการปฏิบัตินะ

นี่เราเป็นชาวพุทธ เรามาวัดมาวาขึ้นมา เรามาทำบุญกุศลของเราให้จิตใจเราเข้มแข็ง ให้
ธรรมเป็นทานฯ ให้ธรรมเป็นทานคือเตือน ฟังธรรมฯ ขึ้นมาแล้วก็มาเทียบเคียงกับอารมณ์
ความรู้สึกความรู้สึกนึกคิด ถ้ามันเข้ากันได้ อ้อ! มันเป็นอย่างนี้ๆ

ถ้าเราเข้าใจแล้วเราก็ปล่อยวางของเรา เราก็วางความเครียด วางความทุกข์ วางความ
ลังเลสงสัย แล้วเราพยายามหาหัวใจของเราให้มันละเอียดมากขึ้น เจริญมากขึ้น ดีงามมากขึ้น
เพื่อพุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานในหัวใจของเรา เอวัง